

"Ardahan, Türkiye'nin Hayvancılık Üretim Üssü Olacak"

2024

TARIMSAL
ÜRETİMİN
PLANLANMASI

2028

HAYVANCILIK VE
SU ÜRÜNLERİ
ARDAHAN
EYLEM PLANI

2024-2028 TARIMSAL ÜRETİMİN PLANLANMASI HAYVANCILIK VE SU ÜRÜNLERİ ARDAHAN EYLEM PLANI kamu yönetim sistemi ekseninde paydaş odaklı, ortak akla dayalı, günlük politikalardan azade, alan, amaç ve hedeflerde optimizasyonu sağlamaya yönelik, rasyonel ve vizyoner bir bakış açısı ile **Ardahan Valiliği İl Tarım ve Orman Müdürlüğü** tarafından hazırlanmıştır. (2024)

Bu belge, Ardahan ilinin tarım ve hayvancılık varlığını belirlemek, üretim potansiyelini artırmak, güçlü ve zayıf yönlerini belirlemek, fırsatları ve sektör gelişimine katkı sağlayacak hedefleri ortaya koymak üzere oluşturulmuştur.

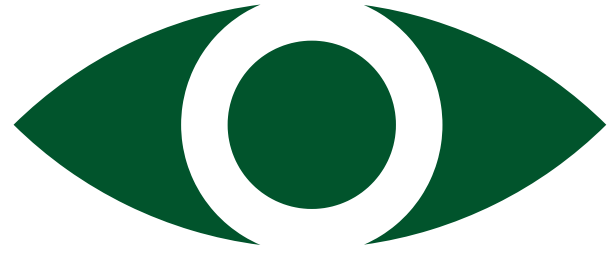
T.C. ARDAHAN VALİLİĞİ

2024-2028

TARIMSAL ÜRETİMİN PLANLANMASI
HAYVANCILIK VE SU ÜRÜNLERİ
ARDAHAN EYLEM PLANI

2024-2028
TARIMSAL ÜRETİMİN PLANLANMASI
HAYVANCILIK VE SU ÜRÜNLERİ
ARDAHAN EYLEM PLANI

VİZYON

Gıda, tarım ve hayvancılık
alanlarında;

Üretici ve tüketici memnuniyetini en
üst düzeyde sağlamak,

Ardahan'ı bölgesinde örnek bir il
yapmak

MİSYON

- o Verimliliğin ve kalitenin artırılması
- o Gıda güvencesi ve güvenliğin sağlanması,
- o Tarımsal faaliyetlerin entegre bir şekilde yürütülmesi,
 - o Çevrenin korunması ve sürdürülebilirliğin sağlanması,
 - o Sigortalılığın artırılması,
 - o Kayıtlılığın artması
- o Arz güvenliğinin yükseltilmesi,
- o Üretici haklarının korunması.

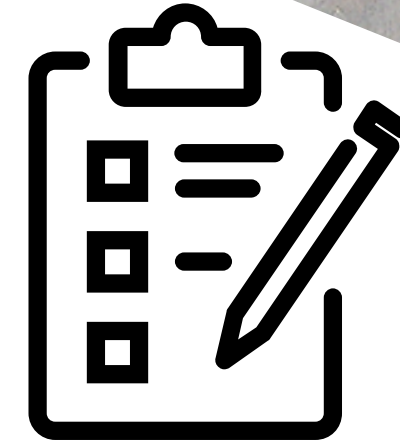
Mevcut Durum

- 92.481 Nüfus
- Büyükbaş Hayvan Varlığı
301.575
- Küçükbaş Hayvan Varlığı
140.728
- 74.309 ha Bitkisel Üretim Faaliyet Alanı

Ardahan Hayvan Yetiştiriciliği Profili

Anket çalışmaları **5 ilçe / 64 köy**, mahallede **1190 işletme** ile gerçekleştirilmiş, elde edilen veriler **Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi** öğretim üyeleri tarafından değerlendirilerek Ardahan ilinin hayvan yetiştiriciliği mevcut profili ortaya çıkarılmıştır.

5 İlçe / 64 Köy, Mahalle
1190 İşletme

%53.9 Taş Örme Ahırlar

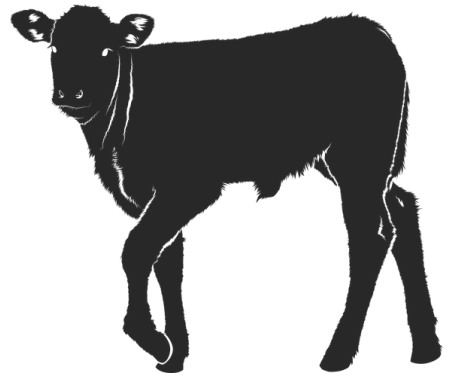
%78.7 İzolasyonsuz Sürü Katımı

%76.3 Ayrı Doğum Bölmesinin Olmaması

Buzağı Kayıpları

- Ardahan ilinde buzağı elde edilemeyen dişi hayvanların gebe kalarak doğum yapması ile elde edilecek olan 103.069 buzağının 2024 yılı maliyetleri ile hesaplanması durumunda 7.214.830.000 TL elde edilecektir. 2024 yılı buzağı kayıplarını buzağı öncesi ve buzağı sonrası olarak ele almak sorunun tespit edilmesi açısından önemlidir.

103.069 Buzağı

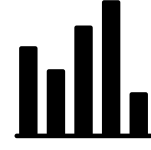

- Kısırlık
- Ölüm

7.214.830.000 ₺

Boğa Altı İnek Sayısı (19 Ay ve Üzeri Yaştakiler)	187.569
2023 Yılı Doğan Buzacağı Sayısı	84.500
Kısır Kalan, Ölü Doğum veya Abort Yapan İnek Sayısı	103.069
İşletme Başına Ölen Buzacağı Sayısı	0.8
İşletme Sayısı	12.980
Toplam Ölen Buzacağı Sayısı	10.384
Kısır Kalan İnek Sayısı	92.685
Toplam Hayvan Sayısı	301.575

0.8 işletme başına ölü buzağı sayısı

10.384 adet buzağı kaybı

103.069 adet kısır veya ölü doğum yapan inek sayısına

Boğa altı yani tohumlamaya ve döl tutmaya hazır inek sayısı alınan **TÜRKVET** verilerinde **187.569** olarak hesaplanmıştır. **2023 yılında 84.500 adet buzağı** kayıt altına alınmıştır. Toplam sayı baz alınarak, kayıt altına alınan hayvan sayısı değerlendirildiğinde **103.069 adet kısır veya ölü doğum yapan inek sayısına** ulaşılmaktadır. Ardahan ilinde **12.980** adet büyükbaş işletmesi bulunmakta olup, yıl içinde yetiştiricilere yapılan anket uygulamalarında **işletme başına ölü buzağı sayısı 0,8 olarak** hesaplanmıştır. Bu sayılar çarpıldığında **10.384 adet buzağı kaybının** olduğu tespit edilmiştir. Kısır kalan inek sayısı **92.685** olarak bulunmuştur.

Buzağuların Kayıpları Eylem Planı 1

STRATEJİK AMAÇ 1.

1. Gebe kalmayan hayvanların gebe kalmalarının sağlanması

STRATEJİK HEDEF 1.

1. Büyükbaş hayvanlardan gebe kalmayan hayvanların neden gebe kalmadıklarının tespiti(kısırlık sebepleri) ve araştırılması
2. Konu ile ilgili proje hazırlanarak, Tarım ve Orman Bakanlığı ve Kalkınma Ajanslarına sunulması

PERFORMANS HEDEFİ 1.

1. Gebe kalmayan 103.069 dişi hayvanın %20 si olan 20.613 hayvanın gebe kalmasının sağlanması.
2. Konuya ilişkin uygulama ve eğitim yayım projelerinin hayata geçirilmesi.

İLGİLİ KURUM VE KURULUŞLAR 1.

- Tarım ve Orman Bakanlığı
- Ardahan Valiliği
- DAP İdaresi Başkanlığı
- Ardahan İl Özel İdaresi
- Ardahan İl Tarım ve Orman Müdürlüğü

Buzağuların Kayıpları Eylem Planı 2

PERFORMANS HEDEFİ 2.

STRATEJİK AMAÇ 2.

İlde bulunan 12.980 işletmedeki dişi hayvanlardan doğan buzağuların %12.3 olan ölüm oranının kabul edilebilir buzağı ölüm oranlarına düşürmek

Toplam hedef olarak buzağı ölümlerinin engellenmesi amacıyla Ardahan ilinde 2024 yılı içerisinde doğum yapacak olan gebe hayvanların (7-9 aylık gebe) %80'ninin septisemi aşısı ile aşılması hedeflenmektedir.

Bu çalışmanın 10.000 hayvanlık kısmı İl Tarım ve Orman Müdürlüğüne aşılanacaktır, Kalan gebe hayvan varlığının 74.500 adedinin de üreticiler tarafından aşılması sağlanacaktır.

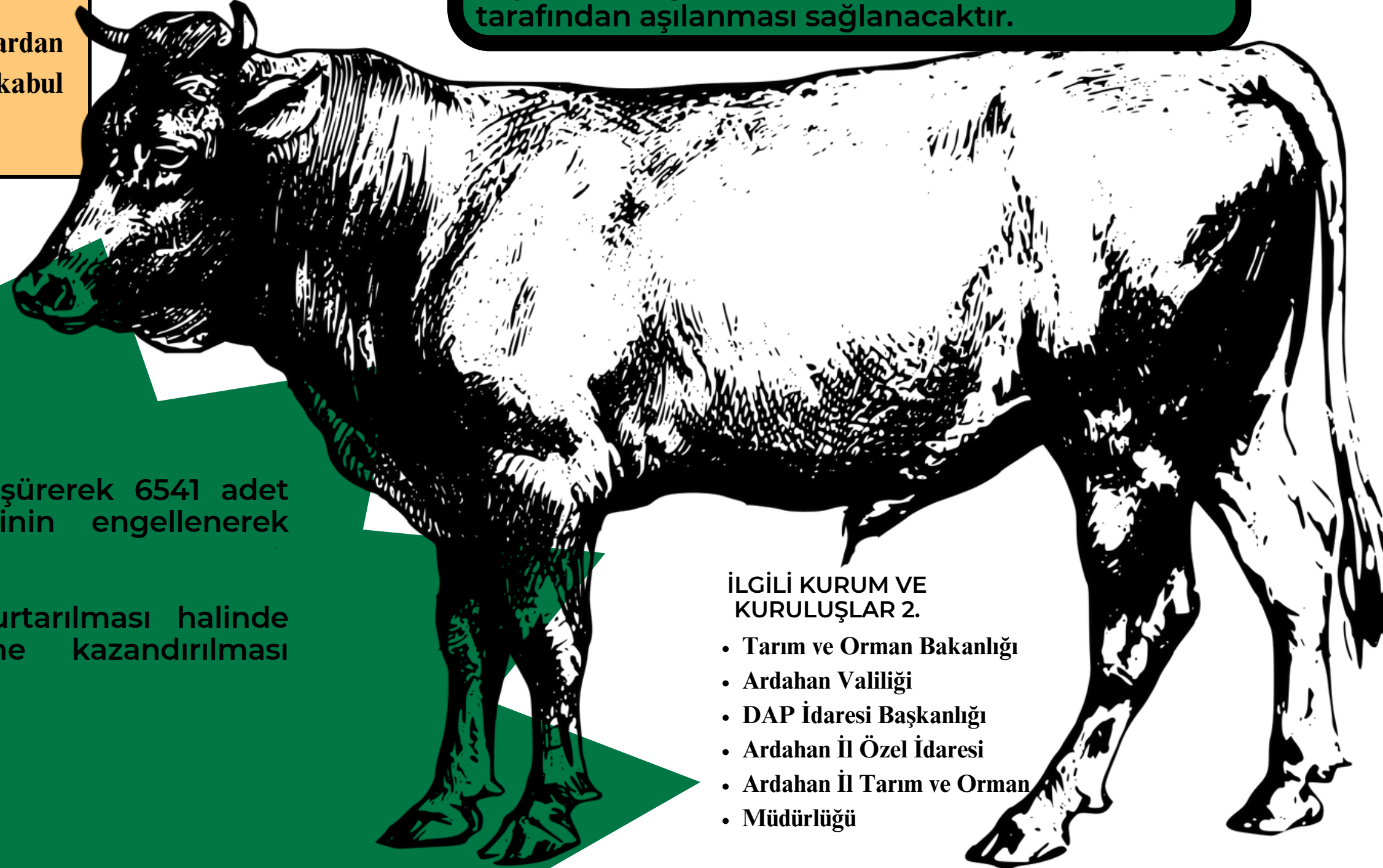
STRATEJİK HEDEF 2.

1-Buzağı ölüm oranını yıllık bazda %6 oranına düşürerek 6541 adet buzağının ishal vb. etkenlerden dolayı ölmesinin engellenerek kurtarılması sağlanacaktır.

2-İl genelinde toplamda 6541 adet buzağının kurtarılması halinde 372.150.195 TL maddi kaybın ülke ekonomisine kazandırılması hedeflenmektedir.

İLGİLİ KURUM VE KURULUŞLAR 2.

- Tarım ve Orman Bakanlığı
- Ardahan Valiliği
- DAP İdaresi Başkanlığı
- Ardahan İl Özel İdaresi
- Ardahan İl Tarım ve Orman Müdürlüğü

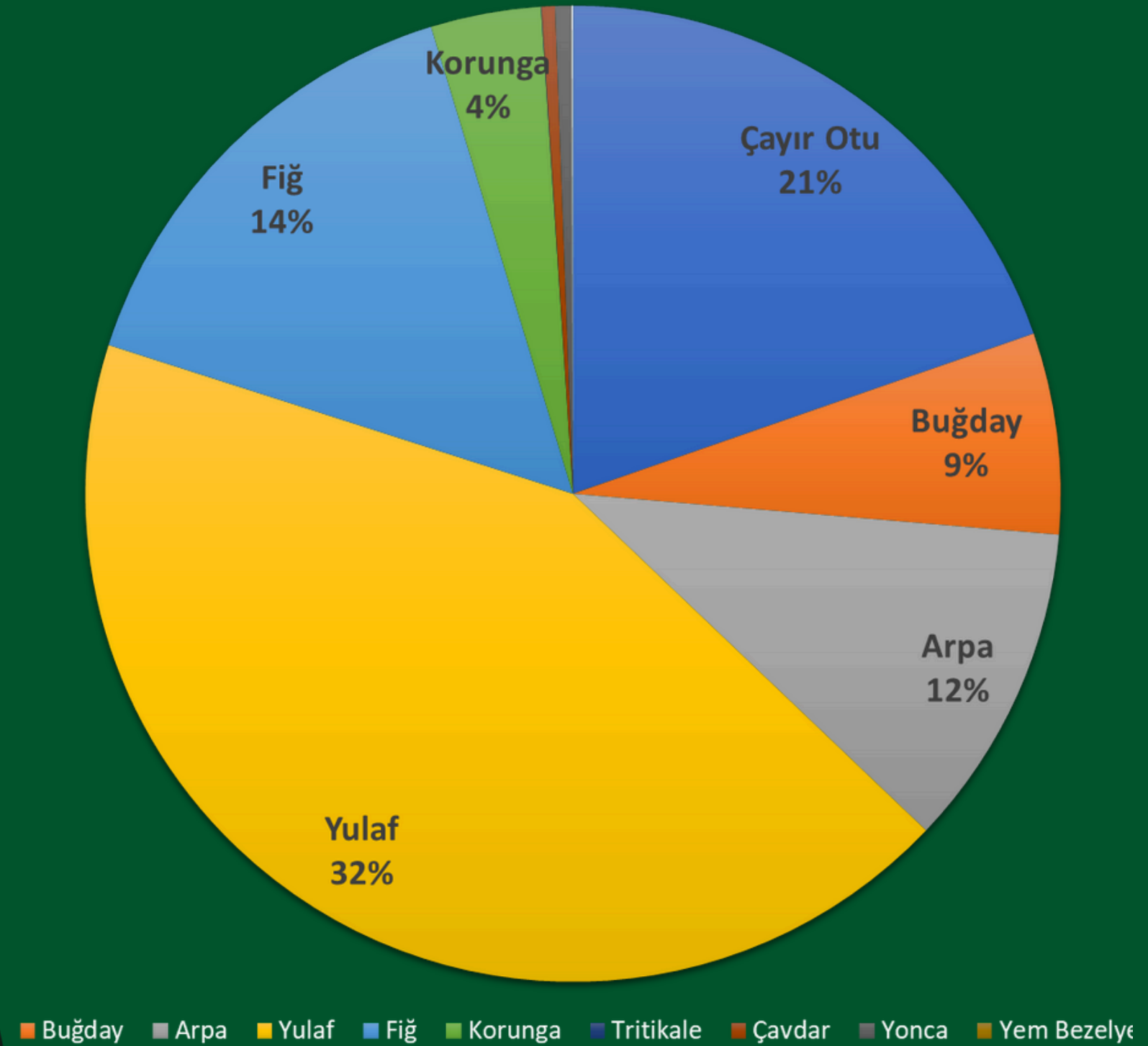
Hayvancılık Faaliyetlerine Yönelik Gerçekleştirilen Bitkisel Üretim

92.481 olan nüfusun büyük bir çoğunluğu kırsal kesimde yaşamakta olup, **740.309** da büyüklükteki bir alanda bitkisel üretim faaliyetleri gerçekleştirilmektedir.

Bitkisel üretim çoğunlukla hayvan besleme için yem üretimi olarak yapılmakta olup en çok üretim **%32** oranında **yulaf** şeklindedir.

2023 yılında 578.220 da alanda yem bitkileri ve 159.470 da alanda da çayır otu üretildi.

Kaba yem üretimi ilde bulunan mevcut hayvanların tüketimine yetmemektedir.

2024-2028
TARIMSAL ÜRETİMİN PLANLANMASI
HAYVANCILIK VE SU ÜRÜNLERİ
ARDAHAN EYLEM PLANI

Hayvancılık Faaliyetlerine Yönelik Gerçekleştirilen Bitkisel Üretim

Toplam Tarım Alanı	Çayır Mera Alanı	Orman Alanı
1.609.595,29	2.070.680 dekar	432.860 dekar

Hayvancılık Faaliyetlerine Yönelik Gerçekleştirilen Bitkisel Üretim

Toplam 301.575 Büyükbaş Hayvan Adet

Yıllık kaba yem ihtiyacı 961.318.ton'dur.

Ortalama 300 kg hayvanın günlük ihtiyacı olan kaba yem miktarı 8,75 kg olarak baz alındı.

Meraya dayalı hayvancılık yapıldığı için hayvanlar yaklaşık 6 ay boyunca meralarda otlatılmaktadır. Kalan 6 ay için mevcut kaba yem ihtiyacı yaklaşık olarak 480.500 tondur.

Bu değerlendirmeye ilde mevcut 140.728 küçükbaş hayvan varlığı dahil edildiğinde bu ihtiyaç 532.700 tondur.

Ardahan ilinde kaba yem üretimi mevcut çayır alanlarıyla birlikte **275.500 ton** olarak hesaplanmıştır. Mevcut durumda il hayvancılığı için **257.200 ton** kaba yeme ihtiyacı vardır

Hayvancılık Faaliyetlerine Yönelik Gerçekleştirilen Bitkisel Üretim

2023 yılı Ürün Sulı/Kuru Raporu

Ürün Adı	Tarım Şekli	Ekilen Alan (da)	Verim (ton)
YULAF	Kuru	215.000	75.250
ÇAYIR OTU	Kuru	160.000	56.000
FİĞ	Kuru	105.000	36.750
ARPA	Kuru	100.000	29.000
BUĞDAY	Kuru	80.000	25.600

Ürün Adı	Tarım Şekli	Ekilen Alan (da)	Verim (ton)
TRİTİKALE	Kuru	215.000	90.300
KORUNGA	Kuru	160.000	73.600

Tritikale ekimi yapan çiftçiler; arpa ve buğdaya kıyasla dekara yaklaşık 100 kg daha fazla saman ve 100 kg dane daha fazla verim almaktadır.

Aynı zamanda tritikale ekimi güzlük yapılmakta olup bu da işletmelerin üretimlerini planlamalarını kolaylaştırmaktadır.

Mevcut üretim alanları içinde çayır otu ve yulaf üretiminin yerine verim yönünden daha yüksek olan tritikale ve korunga üretimi yapılıyor olması halinde 375.000 dekar alanda 32.650 ton daha fazla kaba yem üretilebilecekti.

375.000 DEKAR

32.650 TON

Hayvancılık Faaliyetlerine Yönelik Gerçekleştirilen Bitkisel Üretim

Kuru Tarım	Sulu Tarım	Sulanabilir Alanlar
742.924 da	345.950 da	501.650 da

Tarım arazilerinin sulu tarım için uygun hale gelmesi sonrasında ilin iklimine elverişli sulu tarım ürünlerinin yetiştirilmesi ile ürün çeşitliliği ve verimin artması, kaba yem üretiminin artırılması önemli bir konudur.

İlçe/Havza	Tarım Alanı (da)	Çayır Mera Alanı (da)	Orman Alanı (da)	Tarım Dışı Alan (da)	Toplam Alan (da)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Ardahan/ Merkez	455.293	590.159	116.411	1.000.000	2.161.863
İL TOPLAM	1.609.595,29	2.070.680	432.860	786.864,75	4.900.000.00

1

2

3

Ardahan /Merkez	Arpa	Arpa	Yem Bitkisi
Ardahan /Merkez	Arpa	Arpa	Buğday
Ardahan /Merkez	Arpa	Arpa	Triticale
Ardahan /Merkez	Buğday	Buğday	Yem Bitkisi
Ardahan /Merkez	Buğday	Buğday	Arpa
Ardahan /Merkez	Buğday	Buğday	Triticale
Ardahan /Merkez	Triticale	Triticale	Yem Bitkisi
Ardahan /Merkez	Triticale	Triticale	Buğday
Ardahan /Merkez	Triticale	Triticale	Arpa
Ardahan /Merkez	Yulaf	Yulaf	Arpa
Ardahan /Merkez	Yulaf	Yulaf	Yem Bitkisi
Ardahan /Merkez	Yulaf	Yulaf	Buğday
Ardahan /Merkez	Yulaf	Yulaf	Triticale
Ardahan /Merkez	Yem Bitkisi (Tek Yıllık)	Yem Bitkisi	Arpa
Ardahan /Merkez	Yem Bitkisi	Yem Bitkisi	Buğday
Ardahan /Merkez	Yem Bitkisi	Yem Bitkisi	Triticale

Havza	Ürün Çeşidi	2025 Üretim Alanı (da)
Ardahan/Merkez	Yulaf (Yeşil Ot)	81.349,2
Ardahan/Merkez	Fiğ (Yeşil Ot)	51.197,1
Ardahan/Merkez	Korunga (Yeşil Ot)	9430,32
Ardahan/Merkez	Çayır Otu (Yeşil Ot)	52.234,4
Ardahan/Merkez	Yonca(Yeşil Ot)	1238,4
Ardahan/Merkez	Arpa	26.199,36
Ardahan/Merkez	Buğday	14.813,76
Ardahan/Merkez	Çavdar	916,08
Ardahan /Merkez	Patates (Tatlı Patates Hariç)	165,36

Hayvancılık Faaliyetlerine Yönelik Gerçekleştirilen Bitkisel Üretim

PERFORMANS HEDEFİ 3.

Bölgenin toprak yapısına, iklim özelliklerine ve sulu tarım koşullarına uygun bitkilerin demonstrasyon çalışmalarıyla seçilerek birim alandan verimin artırılması ve atıl tarım arazilerinin tarıma kazandırılması sonucunda kaba yem üretiminin %35 artış hedeflenmektedir.

Bu bağlamda planlanan ilk beş yıllık dönemin mevcut durumda verimliliği artırmaya yönelik çalışmalar öncelik kazanmaktadır. Bu zaman diliminde yukarıda belirtilen tritikale, korunga, yem bezelyesi vb. türlerin mevcut tarımsal üretim alanlarında ekiliş oranlarının artırılması yanında atıl tarım arazilerinin de yine bu türlerin yaygınlaştırmaya çalışılmasına öncelik verilmesi uygun olacaktır.

STRATEJİK AMAÇ 3.

İlde bulunan toplam 301.575 büyükbaş ve 140.728 küçükbaş hayvanın kışı geçirmesi için gereken yem miktarının ilin kendi imkanları ile temin etme oranının artırılması.

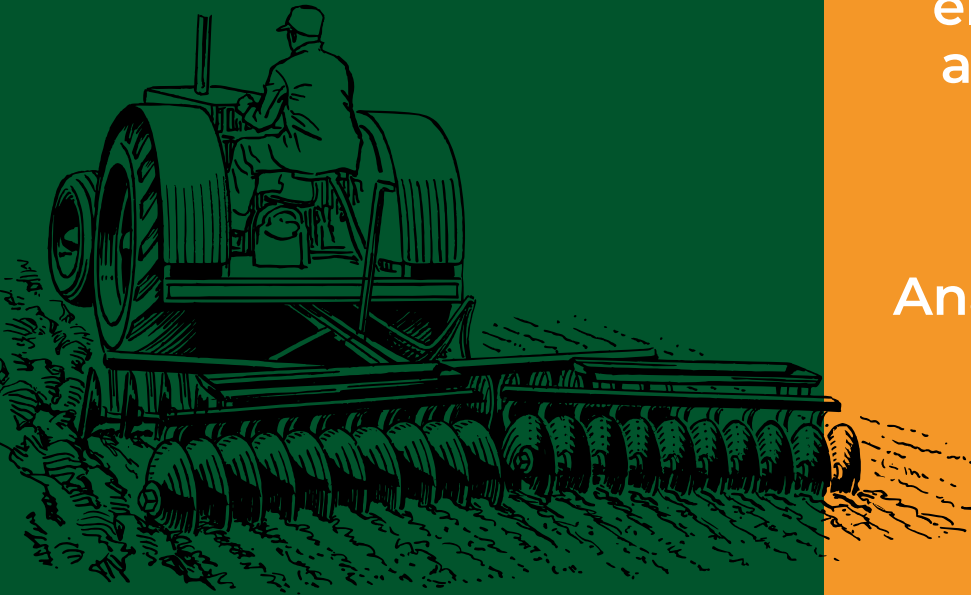
STRATEJİK HEDEF 3.

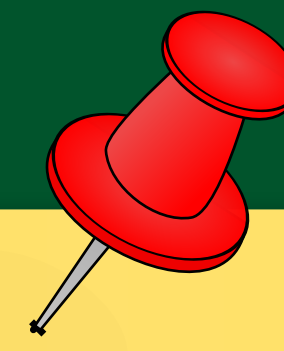
Kurulması planlanan Beşikaya Barajının faaliyete geçtikten sonra tarım arazilerinin sulu tarım için uygun hale gelmesi sonrasında ilin iklimine elverişli sulu tarım ürünlerinin yetiştirilmesi ile ürün çeşitliliği ve verimin artması ve kaba yem üretiminin artırılması hedeflenmektedir. (Hayvan pancarı, Mısır, Sudan Otu, Yem Bezelyesi, İtalyan Çimi)

Tarım ve Orman Bakanlığının TAKE projeleri, İl Özel İdaresi ve Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı ile yürütülen projeler ile üretici ekim alışkanlıklarının değiştirilmesi hedeflenmektedir.

Çiftçi eğitimleri düzenleyerek uygun bitkilerin seçimi ve tarım makinelerinin kullanılmasının yaygınlaştırılması hedeflenmektedir.

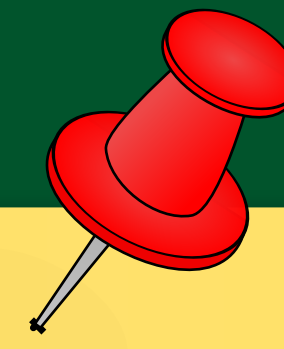
Atıl tarım arazilerinin tarıma kazandırılması ile tarım alanlarının artırılması hedeflenmektedir.

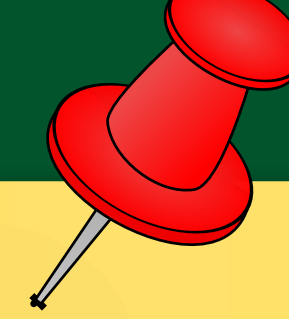
İlimizde ekonomik geçim kaynağı çoğunlukla hayvancılık faaliyeti ile sağlandığından bitkisel üretim yoğun olarak yem bitkileri ve hububat üretimi olarak gerçekleştirilmektedir.

Bölgenin toprak yapısına, iklim özelliklerine ve sulu tarım koşullarına uygun bitkiler için yapılacak demonstrasyon çalışmalarıyla birim alanda veriminin artırılması ve atıl tarım arazilerinin tarıma kazandırılması hedeflenmektedir.

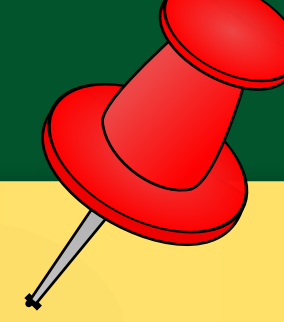
Yem bitkileri üretim alanları ildeki hayvancılık üretimi açısından stratejik öneme sahip olduğundan üretim alanlarının azalmaması için yerel ve bakanlık kaynaklı projelerin yapılması önem arz etmektedir.

İlde toplam 301.575 büyükbaş ve 140.728 küçükbaş hayvanın kışı geçirmesi için yem bitkilerinin ilin kendi imkanları ile temin etme oranının arttırılması stratejik hedeflerimiz arasında yer almaktadır.

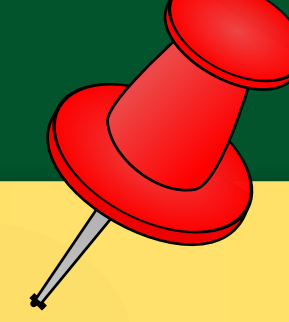

Tarım ve Orman Bakanlığı Tarım Arazilerinin Kullanımının Etkinleştirilmesi Projeleri (TAKE) ile; Hububat alanlarının azalmaması, girdi maliyetlerinin yüksek olduğu son dönemlerde çiftçilerin üretimden vazgeçmemesi, özellikle tohum tedarikinin bir kısmını karşılayarak girdi maliyetlerinin bir nebze düşürülmesiyle üretim alanlarının arttırılması hedeflenmiştir.

Bakanlığın desteklerinin yanısıra yerelde İl Özel İdaresi vb. kurum ve kuruluşların söz konusu projelere katkı sağlaması Tarım Arazilerinin Etkinleştirilmesi hedefine ulaşılmasında olumlu etki sağlayacaktır

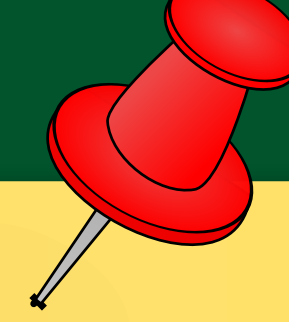
Çiftçi eğitimleri düzenleyerek uygun bitkilerin seçimi ve tarım makinelerinin kullanılmasının yaygınlaştırılması hedeflenmektedir. Atıl tarım arazilerinin tarıma kazandırılması ile tarım alanlarının arttırılması hedeflenmektedir.

Meyve üretim alanlarının büyük çoğunluğu işletmelerin kendi ihtiyaçları için yapılmaktadır.

Sebze üretim alanlarının büyük çoğunluğu üreticilerimizin kendi ihtiyaçları için yapılmaktadır.

Posof ilçemizde 2024 üretim yılı içerisinde Ardahan İli Posof İlçesi Sebze Üretiminin Geliştirilmesi Projesi gerçekleştirilerek üretimin artırılması adına çalışmalar gerçekleştirilecektir.

Planlanan ilk beş yıllık dönemde verimliliği artırmaya yönelik çalışmalar öncelik kazanmaktadır.

Bu zaman diliminde tiritikale, korunga, yem bezelyesi vb. türlerin mevcut tarımsal üretim alanlarında ekiliş oranlarının arttırılması, atıl tarım arazilerinin de yine bu türlerin yaygınlaştırılmasında kullanılmasında öncelik verilmesinde uygun olacaktır.

**TARIMSAL ÜRETİMİN PLANLANMASI
HAYVANCILIK VE SU ÜRÜNLERİ
ARDAHAN EYLEM PLANI**

Arz Ederim.